

بازتاب تفکر اصلاحی بر قرآن پژوهی معاصر

سید حسین هاشمی

www.ketab.ir

سروشنامه	: هاشمی، سیدحسین، ۱۳۳۲
عنوان و نام پدیدآور	: بازتاب تفکر اصلاحی بر قرآن پژوهی معاصر / سیدحسین هاشمی
مشخصات نشر	: قم : مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص، ۱۲ × ۱۷، ۱۲۱/۱۱۱
شابک	: 978-622-315-034-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: قرآن - تحقیق Qur'an - Research قرآن - بررسی و شناخت Qur'an -- Surveys
موضوع	: اسلام -- تجدید جهان فکری -- تاریخ -- قرن ۲۰ هـ Islamic renewal - History -- 20th century اسلام -- تجدید جهان فکری -- تاریخ -- قرن ۲۱ هـ Islamic renewal - History -- 21st century
شناسه افزوده	: جامعه المصطفی (ص) العالمیه، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)
شناسه افزوده	: Almustafa International University / Almustafa International Translation and Publication center
رده بندی کنگره	: BP16/۴
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: AV/۹۲۴۴
مرجع تولید: مجتمع آموزش عالی مشهد مقدس	
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	
این کتاب با دستور ریاست محترم المصطفی ﷺ و مدیر انتشارات در اسفند ماه ۱۴۰۰ به چاپ رسید (فرآیند ۳۰)	
	BP1401

بازتاب تفکر اصلاحی بر قرآن پژوهی معاصر

مؤلف: سیدحسین هاشمی

چاپ اول: ۱۳۳۲ ش / ۱۴۴۳ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ / شمارگان: ۵۰۰ قیمت: ۷۱۰,۰۰۰ ریال

مراجعات و پیشنهادات

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نیش کوچه ۱۸، تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴

تلفکس: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ / داخلی ۲۰۵

◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه، تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

✉ pub_almustafa 🌐 pub-almustafa.ir ✉ miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت ● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری ● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی ● ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه‌ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر و یا هر گونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزوه، CD، فایل PDF، اسکن، عکسبرداری و یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی‌باشد و پیگیرد قانونی خواهد داشت.

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراوری اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی ره و مقام معظم رهبری ره می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، درگرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی ص العالمیة» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیرایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ص

فهرست

مقدمه مؤلف	۱۳
۱. کلیات	۲۱
۱. اصطلاح‌شناسی	۲۱
(أ) معنای بازتاب	۲۱
(ب) مفهوم تفکر	۲۲
(ج) معنای تفسیر	۲۳
تفسیر در لغت	۲۳
تفسیر در اصطلاح	۲۴
تاریخ پیدایش اصطلاح تفسیر	۲۶
تفاوت تفسیر، تأویل و معنا	۲۷
۱.۱- ۳- ۵. معیار دسته‌بندی تفاسیر	۲۹
هـ) معناشناسی اصلاح	۳۰
یکم) اصلاح در لغت	۳۰
دوم) معنای اصطلاحی اصلاح	۳۱
اصلاح در فرهنگ سیاسی	۳۱
اصلاح در فرهنگ دینی	۳۲
۲. پیوند اسلام و اصلاح طلبی	۳۳
(أ) منزلت اصلاح‌گری	۳۴

- ب) برتری مصلحان بر صالحان ۳۶
- ج) قلمرو اصلاح گری ۳۸
- د) پیشینه جنبش های اصلاحی اسلامی ۴۱
۲. جنبش اصلاح طلبی معاصر ۴۳
۱. عوامل و زمینه های پیدایش ۴۳
- أ) عوامل سلبی شکل گیری جنبش اصلاحی ۴۳
- یکم) گسترش قدرت اقتصادی و نظامی غرب ۴۴
- دوم) تهاجم فرهنگی سیاسی غرب بر جوامع اسلامی ۴۵
- سوم) پیرشانی اوضاع اجتماعی سیاسی جوامع مسلمان ۴۷
- ب) عوامل اثباتی شکل گیری جنبش اصلاحی ۵۰
- یکم) احیای بنیان هویت اسلامی ۵۱
- دوم) گسترش ابزار اطلاع رسانی ۵۲
- سوم) الهام از جنبش اصلاحی مسیحی ۵۲
۲. گفتمان های موازی با جنبش اصلاحی ۵۴
- گفتمان غرب گرایی ۵۶
- یکم) تعریف غرب گرایی ۵۶
- دوم) روند غرب گرایی در جهان اسلام ۵۷
۳. رهبران و اصول تفکر جنبش اصلاحی ۶۱
۱. رهبران جنبش اصلاحی ۶۱
- أ) گستره اقلیمی جنبش اصلاحی ۶۴
- ب) رهبران جنبش اصلاحی در جهان عرب ۶۴
- یکم) سید جمال الدین ۶۴
- سید جمال الدین معمار تفکر اصلاحی ۶۵
- تحصیلات و مکانت علمی سید جمال ۶۶
- آثار مکتوب سید جمال الدین ۶۷
- سلوک اخلاقی سید جمال الدین ۶۷

- نقش و کارکرد اصلاحی سید جمال الدین ۶۹
- ساحت های نیازمند اصلاح در نگره سید جمال ۶۹
- آثار و روش قرآن پژوهی سید جمال الدین ۷۵
- دوم، شیخ محمد عبده ۷۸
- پیوند فکری عبده و سید جمال الدین ۷۸
- نو اندیشی های عبده ۷۹
- تفاوت راهبردهای اصلاحی عبده و سید جمال الدین ۸۰
- آثار قرآنی محمد عبده ۸۲
- شیوه تفسیری محمد عبده ۸۳
- سوم، عبدالرحمن کواکبی ۸۵
- اندیشه های سیاسی اصلاحی کواکبی ۸۶
- آثار و شیوه تفسیر پژوهی کواکبی ۸۹
- چهارم، محمد رشید رضا ۸۹
- آشنایی رشید رضا با افکار اصلاحی ۹۰
- رشید رضا و تفسیر المنار ۹۲
- تمایزات شیوه تفسیری عبده و رشید رضا ۹۴
۲. جنبش اصلاحی در شبه قاره هند ۹۶
- محمد اقبال لاهوری ۹۶
- آشنایی اقبال با اندیشه های سید جمال ۹۸
- اندیشه های اصلاحی اقبال ۱۰۰
- عمل گرایی اقبال ۱۰۲
- روش و آثار قرآن پژوهی اقبال ۱۰۳
- مبانی قرآنی معرفت شناسی اقبال ۱۰۵
۳. جنبش اصلاحی در ایران ۱۰۶
- امام خمینی رحمته الله علیه ۱۰۷
- أ) اصول اندیشه های اصلاحی امام خمینی ۱۰۹